

lijkt ruimte genoeg voor zo'n gat. Er vindt ook al veel zandwinning plaats op het NCP voor andere doeleinden; alles bij elkaar is er al op veel meer dan de nu benodigde 200 km² zand gewonnen. Echter, alleen de zuidelijke helft van het NCP is geschikt als winlocatie voor de Maasvlakte, want de noordelijke helft ligt te ver weg en de bodem bevat te veel klei. Nu is de helft van het NCP nog steeds ruim 100 keer zo groot als het benodigde gat, maar ook hier vallen grote delen af, zoals de kustzone tot een diepte van 20 meter (zandwinning daar betekent 'duinen naar de zee dragen!'), en wellicht ook bijzondere bodemgebieden als het Bruine-Bankgebied. De vraag zal dus zijn of dat gat niet dieper kan: men denkt aan dieptes tot 40 meter. In het hypothetische geval dat men een gat met loodrechte wanden zou kunnen maken, ontstaat dan nog steeds een gat van 10 km². Niemand weet nog wat de effecten op de ecologie of op de water- en zandstromen zullen zijn. Over het algemeen zijn gaten in de zeebodem ecologisch interessante gebieden. Scholen vis 'kleven' aan de wanden, in de diepte kunnen allerlei dieren zoals krabben en vis overwinteren en ook zeevogels en zeehonden vinden (vis in) diepe gaten doorgaans interessant. Wie weet, als het stof is neergedwarfeld hebben we een puik stukje natuur gerealiseerd, binnen de reeds bestaande Ecologische Hoofdstructuur (het hele NCP valt hier onder, zie elders in deze Nieuwsbrief). Op de Noordzee en ook op het NCP komen wel meer diepe gaten voor, dus helemaal tegennatuurlijk zijn deze niet. De natuur zelf had er een IJstijd of eeuwen van rivierloop voor nodig om ze te maken. De huidige Noord-zee is een kleine 10.000 jaar oud en die gaten zijn er nog steeds. Eens een gat, heel lang een gat, zo lijkt het dus. Zegt u het maar: willen we een ondiep gat zo groot als Texel, of een diepe geul zo groot als Zandvoort? Of iets er tussenin misschien? Nota bene: er liggen ook nog plannen voor een tweede Schiphol en een nieuwe Randstad in de Noordzee. Beide projecten zijn groter dan de tweede Maasvlakte en vragen dus nog meer zand.

Mardik Leopold, redactie

VERENIGINGSNIEUWS

Oproep: verzamel dode duikers, eiders, noordse stormvogels voor onderzoek

Diverse mensen houden zich in Nederland bezig met het onderzoeken van dode zeevogels. Echt bijzondere vondsten horen natuurlijk te worden verzameld voor een van de zoologische musea in Nederland (Amsterdam of Leiden), maar ook voor 'gewone' soorten is belangstelling.

Zo is er een lopend onderzoek naar het dieet van roodkeelduikers in Nederland. Dit is een bijzonder lastige soort om te onderzoeken omdat de vogels meestal onbenaderbaar op de Noordzee zitten en daarbij vrij schaars zijn, althans: ze gaan niet in grote aantallen dood. Voor maagonderzoek is het dus een probleem om aan materiaal, cq dode vogels te komen. Vandaar: iedere dode duiker telt! Veel angespoelde duikers zijn vies (zand, bloed, olie) en sterk vermagerd. Laat je daardoor echter niet tegenhouden. Zolang de maag nog in de vogel zit valt er dieetonderzoek aan te doen. Het feit dat dode vogels vaak sterk vermagerd zijn wil niet zeggen dat er geen visresten meer in de vogels aanwezig zijn. Tot nu toe werden er in negen van de tien angespoelde duikers nog determineerbare prooi-resten teruggevonden. Iedere vinder die een roodkeelduiker instuurt krijgt per kerende post een sectierapport terug met daarbij een beschrijving van de aangetroffen prooi-resten. Voor iedere gevonden **duiker** graag contact opnemen met: **Mardik Leopold**, 0222-369744 (werk) of -329069 (thuis).

Dode eidereenden staan ook volop in de belangstelling. Na het 'grote sterven' in 1999/2000 gaan ook in 2001 weer veel eiders dood in de Waddenzee, nu vooral adulte vogels. Parasieten worden als onderdeel van het probleem gezien, maar dit is slecht onderzocht. Daar komt nu spoedig verandering in (wens LNV). Om na te gaan in hoeverre de eiders nu besmet zijn moeten vers **dode, gave eiders** worden verzameld, liefst van zoveel mogelijk verschillende plaatsen en in flinke aantallen (10 of meer) per locatie. Dus: heb je de mogelijkheid om een dergelijk 'monster' te verzamelen, neem dan contact op met: **Romke Kats**, 0222-369732 (werk) of -319771. Bijzondere aandacht verdienen geringde, dode eiders! Deze vogels wil Romke graag in meer detail bekijken (biometrie). Iedere **geringde eider** is welkom, ongeacht de staat waarin deze verkeert. Op de verschillende Waddeneilanden heeft SBB hiervoor ruimte beschikbaar in haar vriezers. Dode eiders, die hier worden gevonden hoeven dus niet mee naar huis: een ritje langs het SBB gebouw volstaat! (Geldt vast ook voor een dode duiker).

Dode **noordse stormvogels** staan eveneens in de belangstelling. Er loopt een onderzoek naar de hoeveelheid plastics en andere menselijke rommel in de magen van deze alleseters. Dit is langjarig onderzoek: de bedoeling is om de noordse stormvogel te gebruiken als een graadmeter voor (hopelijk) een steeds schoner wordende zee. Voor dode exemplaren (met maag!): **Jan Andries van Franeker**: 0222-369724 (werk) of -310422 (thuis).

Het postadres voor al deze soorten is: Alterra, Postbus 167, 1790 AD Den Burg, maar neem altijd eerst even contact op voordat je de PTT met dode vogels belast! Vogels steeds graag individueel in plastic verpakken, met duidelijke etikettering: naam vinder, datum, plaats en vogelsoort. Uiteraard horen gevonden en opgehaalde

vogels ook genoteerd te worden in de NSO tellingen. Knip alleen niet de vleugelpunten af, dit frusteert verder onderzoek aan deze vogels!

Tenslotte: bij **grotere incidenten**, waarbij tientallen of honderden vogels zijn betrokken (ongeacht de soort): graag zo snel mogelijk contact opnemen met **Kees Camphuysen** (0222-369488, werk, of -318744, thuis) of met Mardik Leopold. We zullen dan proberen om via een gerichte verzamelactie zo veel mogelijk vogels te verzamelen voor onderzoek aan leeftijdsverdelingen, dieet, biometrie etc. Jaarlijks doen zich dergelijke 'kansen' voor, maar deze gaan meestal verloren omdat niet snel genoeg kan worden gehandeld; hier proberen we verandering in te brengen!

MFL

Zeetrekellingen januari t/m september 2000

In *Sula* heeft Leo Stegeman jarenlang, tot in 1996, een overzicht van de zeetrekellingen gepresenteerd. Met het eerste overzicht in de Nieuwsbrief wordt deze lange traditie nieuw leven ingeblazen. Gegevens zijn afkomstig van Scheveningen (Schev) en Huisduinen (Huis), waar vrijwel dagelijks werd geteld, en van Bloemendaal (Bloem) en Camperduin (Hbz), waar regelmatig werd geteld.

In het voorjaar van 2000 werden weinig opvallende verplaatsingen van eenden en ganzen vastgesteld, al zijn 3200 smienten te Schev op 1 januari vermeldenswaard, evenals de zuidwaartse bewegingen van eiders op 16 en 23 jan respectievelijk 2100 en 2300 aan de Hbz. Trek van grauwe ganzen beperkte zich zoals gebruikelijk vrijwel uitsluitend tot Schev. Aardig was 14 feb met 1252 toendrarietganzen. Een soort die de laatste jaren steeds meer gezien wordt is de aalscholver; de voorjaarstrek kende geen uitschieters, maar op Hbz werden 's zomers grote aantallen geturfd, bijvoorbeeld 12 jun 1430 Z, 1100 N en 15 jun 1600 Z, 1400 N.

Nadat de eerste noordse pijlen al op 18 mei (Hbz 3Z) waren gezien brachten westenwinden in juli diverse exemplaren voor de kust. Beste dag was 11 juli met 17 exemplaren in Bloem en 2 in Schev, waar de eerste vale pijl van het jaar passeerde. Wegens het vrijwel ontbreken van harde westenwinden was het aantal (pijl)stormvogels in het najaar laag. Minst slechte dag was 3 september met respectievelijk 15, 4 en 7 grauwe pijlen en 4, 2 en 4 noordse pijlen te Schev, Bloem en Hbz, waar tevens een vale en een 'grotere' pijl passeerden. Het eerste vaaltje werd 6 september te Huis gezien.

In het vroege voorjaar trokken de meeste steltlopers in gemiddelde aantallen langs. Kluut vormde de uitzondering met op 22 maart 904 exemplaren te Bloem (Hbz 250). Aanhoudende (noord)oostenwind begin mei resulteerde op de 7^e in een breed soortenspectrum en aardige aantallen van soorten als drieteenstrandloper (540 Bloem, 1950 Hbz) en kanoet (1212 Bloem, 2600 Hbz).

Voor meeuwen en jagers begon het jaar veelbelovend met een Ross' meeuw op 1 januari op Hbz. Daarna trokken de meeste soorten in lage aantallen door. Dwergmeeuw bereikte zelfs een dieptepunt met slechts één dag met meer dan duizend vogels: Hbz 9 april 270 Z, 800 N. Het voorkomen van jagers beperkte zich in het najaar grotendeels tot Zuid-Holland. Beste dag was 16 september met 62 kleine en 3 middelste jagers te Schev.

Trek van 'noordse dieven' was al vroeg in het seizoen op sterkte; bijvoorbeeld 16 en 21 april respectievelijk 3216 en 5500 N te Huis. De oostelijke winden begin mei leverden 7 mei onder andere het volgende op: visdief 7000 bij de Hbz en 4500 bij Bloem, zwarte stern 800 te Schev, 333 bij Bloem, 200 bij de Hbz, en Dwergstern 250 bij Schev, 488 bij Bloem en 900 bij de Hbz. Het najaar was gemiddeld, maar een adulte Brilster op 20 augustus (Huis) mag niet onvermeld blijven.

Informatie van: F. Geldermans, A. Gouw, C. de Graaf, N. van der Ham, N. Harder, C. Rebel, R. Slaterus, C. van der Vliet en R. Westerduijn.

Leuke waarnemingen aub eens per kwartaal doorgeven aan: **Steve Geelhoed**, Leon. Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem, e-mail steve.geelhoed@planet.nl. Inge vulde uurkaarten opsturen naar: CvZ-archief, antwoordnummer 817, 8200 WB Lelystad.

MEDEDELINGEN

Stookpietenreiniging: Fûgelpits en Dreft werken samen

Het bekende vogelopvangcentrum de Fûgelpits in Anjum (onder andere van de Erika-olievogels) heeft ambitieuze nieuwbouwplannen om nog meer vogels nog beter te kunnen opvangen. Men voert campagne voor fondsen en heeft in de firma Procter & Gamble, de maker van Dreft, een krachtige campagnepartner gevonden. TV-spotjes over het initiatief zijn tot half november op de Nederlandse televisie te zien geweest. Meer informatie over de Fûgelpits is te vinden op: www.fugelpits.nl